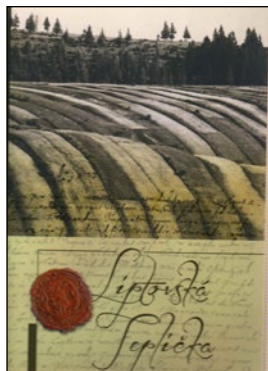

KOLLÁROVÁ, Zuzana a kolektív. *Liptovská Teplička. Liptovská Teplička : Obec Liptovská Teplička, 2020. 375 s. ISBN 978-80-89613-32-8.*

Pomerne rozsiahla práca je výsledkom bádateľského úsilia členov autorského kolektívu, ktorí v ňom predkladajú informácie z rôznych oblastí života obyvateľov Liptovskej Tepličky spracovaných na základe najmä archívnych materiálov. Ponúkajú čitateľom nielen známe, ale aj menej známe či neznáme skutočnosti, až drobnosti viažuce sa k tejto podtatranskej dedine. V úvode práce sa čitateľom prihovára starosta obce Mgr. Slavomír Kopáč.

Ako zvyčajne, pri takomto druhu práce, je úvodná kapitola venovaná *heraldickým* symbolom Liptovskej Tepličky (Božena Molavcová). Druhá časť práce je upriamená na popis *prírodných pomerov* – približuje faunu a flóru v Liptovskej Tepličke a okolí (Anton Potaš). Pozornosť v tretej časti upriamili autori (Marián Soják) na archeologické dejiny obce, ktoré sú, ako poznamenal, skromné a vysvetlil príčiny tohto stavu. Vo štvrtej časti práce pod názvom *Od najstaršej písomnej zmienky do roku 1848* autor (Miroslav Martinický) oboznamuje čitateľa s vlastníctvom územia Liptovskej Tepličky a snaží sa bližšie špecifikovať rok vzniku obce. V tejto súvislosti poskytuje viaceré staršie názory tak na prvú písomnú zmienku o obci, ako aj na samotný vznik dediny. Popisuje proces formovania jej hraníc, píše o jej samospráve, zmieňuje sa o podnebí a úrodnosti chotára, uvádza niektoré hospodárske a demografické údaje. V rámci kapitoly sa zmieňuje aj o sociálnej štruktúre tunajšieho obyvateľstva, o ich zamestnaní a remeslách, o salašníctve a chovaní oviec, o zbojníctve a inom. Súčasťou kapitoly je súpis richtárov obce, rovnako aj notárov a prísazných.

Ďalšia obsiahla kapitola nesie názov *Politické dejiny a samospráva* (Božena Malovcová), začína sa časťou s názvom *Politicko-administratívne pomery 1848 – 1918*. Na úvod autorka veľmi stručne a až torzovito popisuje situáciu v Uhorsku v revolučných rokoch 1848 – 1849. Ponúka súpis mien obyvateľov obce, upozorňuje na niektoré aktivity tunajších richtárov a úradníkov, zmieňuje sa aj o voľbách v predvojnovom období a pozastavuje sa pri prvej svetovej vojne. Následne v časti *Politické a administratívne pomery 1918 – 1945* sa zaoberá vývojom situácie v obci po vzniku Československa do roku 1945. Obsahovo na ňu nadväzuje časť pod názvom *Od konca druhej svetovej vojny po Nežnú revolúciu (1945 – 1989)*, autorka tu pokračuje v popise dopadu politických zmien na život obyvateľov obce. V závere tejto časti práce ponúka pohľad na život obyvateľov obce po roku 1989 až po súčasnosť (do roku 2015).

Autorkou ďalšej časti práce pod názvom *Hospodárstvo* je zostavovateľka monografie V chronologickom slede približuje vývoj hospodárstva v obci od roku 1849 do roku 2016, upozorňuje na zamestnanie obyvateľov, na hlavný zdroj ich obživy, neopomína ani vysťahovalectvo pred rokom 1918, pripomína zradenie poštového úradu v obci, ponúkané služby obyvateľom, popisuje vývoj dopravy, výstavbu v obci a bývanie, približuje situáciu v poľnohospodárstve, lesníctve, upozorňuje na turistický potenciál obce, neopomína ani rómskych obyvateľov a pod.

Jedna z častí práce je venovaná *Cirkevným dejinám obce*. V nej autor (Stanislav Misál) oboznamuje čitateľa s cirkevným životom obce a opisuje začlenenie v rámci

rímskokatolíckej organizačnej štruktúry. Okrem iného sa zmieňuje aj o duchovných správcov, ponúka zoznam kňazov v Liptovskej Tepličke od roku 1766 do 2010 a i. V časti *Z histórie školstva* (Martina Šlampová) sú v úvode priblížené najstaršie školské dejiny obce, teda školské a vzdelávacie pomery od 18. storočia. V rámci kapitoly autorka uvádza konkrétne mená učiteľov pôsobiacich v obci, je tu opísaný proces vzdelávania, ale aj problémy, s ktorými sa museli vyrovnávať nielen učitelia, ale aj žiaci a ich rodičia. V kapitole je ponúknutý ucelený pohľad na dejiny vzdelávania v obci v rámci Uhorska, neskôr v rámci ČSR, po jeho rozpade v období slovenského štátu, ako i po obnovení Československa v roku 1945 a v nasledujúcich obdobiach až do súčasnosti.

Už samotný názov kapitoly *Kultúrne, spoločenské a športové aktivity* napovedá, že sa v nej čitateľ dozvedá o kultúrnom, spoločenskom a športovom dianí, ale zvlášť po roku 1918, pretože ako autorka (Martina Šlampová) v úvode naznačuje, do roku 1918 boli aktivity obce v kultúre, spoločenskej oblasti a športe minimálne. Z obsahu kapitoly je však zrejmé, že ani v medzivojnovom období nedošlo k nejakému prelomovému zvratu, čo však neplatí o nasledujúcom období po roku 1945, keď nastal rozvoj kultúrnych, spoločenských a športových aktivít, zvlášť v období socializmu. Ďalšia časť kolektívnej monografie s názvom *Zdravotníctvo* (Zuzana Kollárová) je členená podľa jednotlivých období a končí priblížením pomerov v zdravotníctve v súčasnosti. Text je napísaný prehľadne a upozorňuje na hlavné problémy zdravotnej starostlivosti v Liptovskej Tepličke. Neopomína ani pomery sociálneho charakteru, ktoré taktiež ovplyvňovali zdravotný stav obyvateľov dediny.

Text knihy uzatvárajú kapitoly *Osobnosti* (Zuzana Kollárová), *Nárečie* (Júlia Dudášová) a *Tradičná ľudová kultúra* (Zdena Krišková). V nich autorky ponúkajú pohľad na vývoj ďalších oblastí spätých s minulosťou Liptovskej Tepličky. Vhodným doplnkom práce, zaradeným na konci monografie je – Prehľad priezvisk obyvateľov Liptovskej Tepličky v rokoch 1691 – 2016 (Miroslav Martinický) a Zoznam ranených a zajatých vojakov počas prvej svetovej vojny. Značným osviežením a obohatením monografickej práce sú zaujímavé a prínosné fotografie a tabuľky v jednotlivých častiach.

Suma summarum – monografia ponúka svojou ucelenosťou zaujímavý obraz o Liptovskej Tepličke a to od minulosti až po súčasnosť.

Nadežda Jurčíšínová